

DOEPAK

Du PAK Doe PAK POPPENSPE(E)LMUSEUMKRUMELKRANTKRABBEL Doe PAK Du PAK
Nr. 203a

Polichinelle en Pierrot: commedia-dell'arte-clowns

Een onstuimige ontmoeting van twee commedia-dell'arte-clowns: *Polichinelle* en *Pierrot*. Op het witte pak van de liggende Pierrot zitten drie rode pomponnen. Op zijn hoofd draagt hij een zwart kalotje. Het kostuum van de staande Polichinelle is veelkleurig en elegant. Zijn hoofd is getooid met een driekantige steek. Hij heeft een naar voren stekende kin en een haakneus, een hoge bult en een enorme buik. In zijn linkerhand houdt hij een slaghout. Hij lijkt op de oud-Hollandse *Jan Klaassen* en de Engelse *Mr Punch*. Beide grappenmakers hebben een witte geplooid kraag om de hals. Polichinelle was niet alleen een komische figuur op het toneel – vaak in gezelschap van Pierrot – maar hij was ook de hoofdfiguur in het Franse poppentheater. In de negentiende eeuw werd hij opzijgeschoven door de veel eenvoudiger *Guignol*. In het laatste decennium van de twintigste eeuw is Polichinelle herrezen in de Parijse volkspoppenkast.

Wil je meer te weten komen over (volks)poppenkastfiguren? Raadpleeg het *poppentheater-abc* op www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl en *Poppenspe(e)ltechnieken en -figuren*: een kijk-, lees-, zoek- en ontdekkingsstocht door de wonderwereld van het (volks)poppentheater. De audiovisuele presentatie is in het museum te bekijken en te beluisteren. Dit document op internet, zie: <http://www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl/pdf/Doepak203a.pdf>. Hyperlinks: klik op de cursieve woorden.

Bewerkte illustratie uit het kinderboek 'Théâtre de Polichinelle'. Impressum: Paris – Delarue, Libraire-Éditeur. Litho: Emrik & Binger (Haarlem, omstreeks 1920). Stamboeknr.: 76.025. Concept en tekst: *Otto van der Mieden* © (2013).

Doepak is hét Poppenspe(e)lmuseumcadeau. Doepak is gratis voor iedereen die de vragen van een Poppenspe(e)lspeurtocht goed beantwoord heeft. Verzamel alle afleveringen van de Doepakkrumelkrant en -krabbels! Een dupak (spreek uit: dagpak) is een stang- en trucpop. Het nummer met de dupak wordt in het Tsjechische en Slowaakse volkspoppentheater met marionetten en stangpoppen altijd als toegift opgevoerd. De pop maakt sprongen waarbij zijn lijf beurtelings lang en kort wordt. Het is een truc die overeenkomt met het uitrekken en weer inkrimpen van de hals van de Dood van Pierlala in de poppenkast. Pierlala is een stokpop en wordt van onderaf gemanipuleerd; de dupak wordt als stangpop van bovenaf bewogen. Terwijl het rijzen van Pierlala's hals heel langzaam en onder doods stilte geschiedt, gaat het strekken en krimpen van de dupak razendsnel en met veel tumult. Dupak betekent 'stampend'. De houten voeten zijn met lood verzwaard. Het lijf van de pop is een zak van stof. De stang waaraan de dupak hangt, gaat door het hoofd en het lijf en zit vast aan de houten heup. Het gat in het hoofd is wijder dan de dikte van de stang, waardoor de kop soepel op en neer gaat. Aan weerszijden van de kop van de dupak is een touw vastgemaakt. De touwen gaan omhoog en zijn bevestigd aan een speethout. Door dit op en neer te bewegen, rekt en krimpt het lijf. De pop gaat als het ware door de knieën en veert weer op. Behalve springen kan de dupak ook om zijn as draaien; daarbij zwieren de armen wijd uit.